

22.11.2017

Dnro: 322/2767

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

HE 100/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

LIKENNETURVAN LAUSUNTO

Hallituksen esityksessä on todettu, että alkoholilain uudistuksen periaatteena on edelleen alkoholihaittojen vähentäminen. Esityksen perusteluissa on tutkimuksiin perustuen hyvin kuvattu niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat alkoholihaittojen yleisyyteen. Perusteluissa viitataan myös tutkimustietoihin, joiden mukaan tehokkaimmin alkoholihaittoja vähentäviä toimia ovat alkoholijuomien hinnan nosto sekä fyysinen saatavuus.

Edellä mainittuja tietoja vasten on hyvin ristiriitaista, että esityksessä ehdotetuilla muutoksilla lisättäisiin alkoholihuomien saatavuutta. Nykyistä väkevämpiä alkoholijuomia voitaisiin myydä kaupoissa, kioskeissa ja huoltamoilla. Myös hintataso tulisi todennäköisesti halpenemaan.

Eri selvitysten mukaan alkoholin kokonaiskulutus tulee kasvamaan, jos ehdotetut muutokset toteutuvat. Todennäköisesti erityisesti nuorten kulutustottumuksiin olisi merkittävä vaikutus sillä, että nykyistä väkevämpiä juomien myynti siirtyisi Alkosta kauppoihin. Myös suurkuluttajien määrä kasvaisi. Muiden esityksen perusteluissa kerrottujen haittojen lisäksi näillä tekijöillä voidaan odottaa olevan tieliikenteen turvallisuutta heikentävä vaikutus.

Alkoholi ja ajokyky

Tutkimusten mukaan kuljettajan onnettomuusriski kasvaa jo pienillä veren alkoholipitoisuuksilla. Tarkkaavaisuus heikkenee, havaintokenttä supistuu, liikkuvan kohteen seuraaminen vaikeutuu ja reaktiot hidastuvat. Alkoholi vaikuttaa myös arviointikykyyn. Humaltunut kuljettaja ottaa usein suurempia riskejä ja ajaa aggressiivisemmin kuin selvä ajaja. Onnettomuusriski tieliikenteessä kasvaa jyrkästi, kun humala syvenee.

Nuorten alkoholinkäytössä on viime vuosina näkynyt positiivista kehitystä terveelliseen suuntaan. Juomien halpeneminen ja siirtyminen väkevämpiin juomiin vaarantaa tämän kehityksen ja altistaa nuoria herkemmin alkoholin käyttöön. Tämä uhka on otettava huomioon myös liikenneturvallisuuden kannalta. Nuorilla kuljettajilla on muita suurempi liikennevahinkoriski jo alhaisilla veren alkoholipitoisuuksilla. Alkoholi vaikuttaa voimakkaimmin niihin kuljettajan taitoihin, jotka eivät ole ajokokemuksen myötä vielä automatisoituneet.

Toisaalta alkoholin suurkulutus on yleistä, ja tieliikenteessä rattijuopumusrikoksissa uusijoiden määrä on suuri. Eri aineistojen perusteella voidaan arvioida, että vähintään

kolmasosa, jopa puolet rattijuopoista on rattijuopumusrikoksen uusijoita. Alkoholihaitat kasautuvat ja seuraukset näkyvät myös tieliikenteessä. Uudistuksen vaikutus suurkulutukseen tulisi näkymään osittain viiveellä ja heijastuisi jopa vuosien päähän.

Rattijuopumusonnettomuuksissa kuolleet ja loukkaantuneet

Vuonna 2016 rattijuopumusonnettomuuksissa kuoli 61 henkilöä ja loukkaantui 572. Viimeisen kolmen vuoden aikana on kaikista tieliikenteessä menehtyneistä viidennes ja loukkaantuneista kymmenen prosenttia ollut rattijuopumustapauksissa.

Rattijuopumusonnettomuuksissa kuolleiden määrää tarkasteltaessa korostuvat nuorten henkilöautolla liikkuneiden kuolemat. Nuorilla kuljettajilla on usein kyydissä muita nuoria. Vuonna 2016 kuolleista ja loukkaantuneista yli kolmannes oli 15-24-vuotiaita.

Rattijuopumusonnettomuuksissa menehtyneistä 71 prosenttia oli juopuneita kuljettajia, viidesosa juopuneen matkustajia ja yhdeksän prosenttia sivullisia

Liikennevirrasta mitattuna noin joka 770. kuljettaja oli rattijuoppo ja noin joka 115. kuljettaja ajoi alkoholia veressään (rangaistavuuden rajan alle jääneet). Poliisin tietoon tuli lähes 17 400 rattijuopumustapausta vuonna 2016

Lopuksi

Alkoholi liikenteessä ja rattijuopumusrikokset ovat edelleen merkittävä ongelma, jota pitää torjua monin eri keinoin, eri hallinnonalojen lainsäädännöllä, viranomaisten valvonnalla, teknisillä välineillä, hoidollisilla toimilla ja viestinnällä.

Liikenneturvan näkemyksen mukaan nykyistä väkevämpien alkoholijuomien myynti kaupoista, kioskeista ja huoltamoilta lisää väistämättä myös rikoksia ja tapaturmia tieliikenteessä. Tähän johtavia muutoksia ei pitäisi tehdä.

LIIKENNETURVA

ANNA-LIISA TARVAINEN

Anna-Liisa Tarvainen

Toimitusjohtaja